

Asia: VN/26756/2021

Hallituksen esitys sote-uudistuksen liittyvän lainsäädännön muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1) Potilastietojen käsittely Uudellamaalla

-

2) Kuntien mahdollisuus myydä tukipalveluja hyvinvointialueelle

Hallituksen esitysluonnoksen 69 a §:n mukaan hyvinvointialue voisi ostaa kunnalta tai vapaaehtoiselta kuntayhtymältä ja kunta tai vapaaehtoinen kuntayhtymä myydä hyvinvointialueelle sosiaali- ja terveydenhuollon tukipalveluita vuoden 2023 loppuun saakka ilman kuntalain 126 §:ssä säädettyä velvollisuutta yhtiöittää nämä palvelut, jos kunta on vuoden 2022 lopussa tuottanut näitä palveluita. Yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva poikkeusta ehdotetaan kuitenkin rajattavaksi siten, että se koskisi vain tilanteita, joissa hankinta alittaa julkisista hankinnoista annetun lain 26 §:ssä tarkoitettut EU-kynnysarvot (214 000 euroa vuonna 2021).

Tukipalveluiden yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva siirtymäsäännös on erittäin tarpeellinen. Kuntaliittoon on tullut kunnista lukuisia huolestuneita yhteydenottoja liittyen kuntien mahdollisuuteen tuottaa tukipalveluita hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Ongelma on konkretisoitunut erityisesti ruokahuollossa, kun nämä palvelut on kunnassa keskitetty ja samassa keittiössä tuotetaan palveluita sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon että sivistystoimeen. Nyt nämä aikanaan tuottavuutta lisänneet ratkaisut uhkaavat uudistuksen sivutuotteena purkautua ja samalla palveluiden uudelleenorganisointi aiheuttaisi epätarkoituksenmukaisia kalliita palveluiden tuotantorakenteita ja uudistuksessa alun perin ennakoimattomia muutuskustannuksia.

Ehdotettu siirtymäsäännös kuitenkin ratkaisisi tukipalveluiden tuottamiseen liittyviä ongelmia vain harvoissa merkitykseltään varsin vähäisissä yksittäistapauksissa. Tämä johtuu siitä, että sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistuvien kunnissa ja kuntayhtymissä nykyisin keskitetysti tuotettavien tukipalveluiden arvo valtaosassa tapauksia ylittää mainitun EU-kynnysarvon, jolloin ehdotettua siirtymäsäännöstä ei näissä tapauksissa voitaisi lainkaan soveltaa. Näin on myös Suomussalmella. Vuonna 2021 Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymälle myytiin ruokapalveluja noin 890

000 eurolla, joista 6 % oli kuljetuskustannuksia. Siivouksia Kainuun sote osti kunnalta noin 480 000 eurolla.

Ehdotetusta pykälästä ja sen perusteluista ei myöskään ilmene, sovelletaanko ehdotettua 214.000 euron rajaa hankintakohtaisesti vai hyvinvointialueen kokonaisostojen perusteella. Todennäköisesti eri hankinnat arvioitaisiin erikseen eli esim. siivouspalveluiden hankinta ja ruokapalveluiden hankinnat olisivat toisistaan erillisiä hankintoja, joissa molemmissa myynti voisi olla enintään tämä 214.000 euroa. Ilmeisesti hyvinvointialue voisi ostaa esim. ruokapalveluita eri kunnilta niiden keskuskeittiöstä siten, että ruokapalveluita tuotettaisiin eri pisteisiin eri kunnista ja jokainen eri hankinta voisi olla enintään tämä 214.000 €.

Suomussalmen kunta yhtyy Kuntaliiton ehdotukseen, että EU - kynnyksarvoon liittyvä rajausta poistetaan pykälästä. Siirtymäaikaa tulisi myös pidentää yhdellä vuodella vuoden 2024 loppuun. Kuntaliitto ehdottaa lisäksi, että siirtymäsäännös ulotetaan koskemaan myös tilanteita, joissa sairaanhoitopiiri tai erityishuoltopiiri ennen niiden siirtymistä hyvinvointialueelle on tuottanut tukipalveluita kunnalle tai vapaaehtoiselle kuntayhtymälle. Tällöin hyvinvointialue voisi siirtymäajan tuottaa tukipalveluita kunnille ja kuntayhtymille.

Kuntaliiton käsityksen mukaan EU:n valtioneuvoston päätökset ja sitä kautta tuleva yhtiöittämisvelvollisuus ja EU:n hankintadirektiivi eivät olisi ylitsempäsemätön este. Tukipalveluiden tuottaminen kuntien toimesta kohdistuisi lyhyenä siirtymäkautena täysin samoihin julkisiin hyvinvointipalveluihin kuin nykyin, eikä siinä laajennettaisi julkisen sektorin toimintaa markkinoiden näkökulmasta verrattuna nykyiseen.

Pykäläluonnoksessa ja sen perusteluissa ei ole käsitelty sitä, miten siirtymäaikana tuotetut tukipalvelut tulisi hinnoitella. Kysymys olisi kilpailutilanteesta markkinoilla toimimisesta ja siihen liittyvästä yhtiöittämisvelvollisuutta koskevasta poikkeuksesta, johon soveltuisi kuntalain 127 §:n 1 momentin 2 kohta. Tukipalvelut tulisi näin ollen ilmeisesti hinnoitella kuntalain 128 §:n tarkoittamalla tavalla markkinaperusteisesti. Tämä puolestaan edellyttäisi kilpailulain 30 d §:n mukaista kirjanpidon eriyttämistä kunnan oman myynnin ja hyvinvointialueen myynnin välillä.

Kuntaliitto toteaa lausunnossaan lopuksi, että ehdotetun siirtymäsäännöksen suhde voimaantulon 18 §:n 2 momentin säännökseen tukitehtäviä hoitavan henkilöstön siirtymisestä liikkeenluovutuksena hyvinvointialueelle tulisi selkeyttää. Siirtymäsäännöksen soveltamisalaan kuuluvissa tukipalvelutehtävissä työskentelevää henkilöstöä ei ole tarkoituksenmukaista siirtää kunnista tai kuntayhtymistä hyvinvointialueen palvelukseen sinä aikana, kun kunta myy näitä palveluita hyvinvointialueelle.

3) Väliaikaisen toimielimen oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietoja

-

4) Ensihoitokeskuksen tehtävät lääkärihelikopteritoimintaan liittyen

-

5) Muut esitysluonnoksessa ehdotetut muutokset

-

Heikkinen Erno
Suomussalmen kunta - Suomussalmen kunnanhallitus